Dosarul nr. 2ra-42/21

Prima instanță: Judecătoria Chişinău, sediul Centru (jud. N. Arabadji)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chişinău (jud. A. Panov, I. Țurcan, L. Pruteanu)

DECIZIE

21 aprilie 2021 mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:
Preşedintele şedinţei, judecătorul Svetlana Filincova
judecătorii Ala Cobăneanu
Galina Stratulat
Dumitru Mardari
Mariana Pitic

examinând recursul declarat de Banca Comercială „ProCredit Bank" Societate pe Acţiuni,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Banca Comercială „ProCredit Bank" Societate pe Acţiuni împotriva lui Andrei Bencovschi, Gleb Bencovschi, Oleg Cerneavschii şi Arcadi Bencovschi cu privire la încasarea datoriei şi cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 02 iunie 2020 a Curții de Apel Chişinău, prin care au fost respinse apelul declarat de Banca Comercială „ProCredit Bank" Societate pe Acţiuni şi apelul incident depus de Arcadi Bencovschi, reprezentat de avocatul Ruslan Cimpoi şi a fost menţinută hotărârea din 27 iunie 2019 a Judecătoriei Chişinău, sediul Centru,

constată:

La data de 18 iulie 2016, BC „ProCredit Bank" SA a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Andrei Bencovschi, Maria Bencovschi, Gleb Bencovschi și Oleg Cerneavschii cu privire la încasarea datoriei şi cheltuielilor de judecată.

În motivarea acţiunii, reclamanta a invocat că în baza contractului de credit nr. 41107771/41024061 din 04 ianuarie 2013, a acordat lui Andrei Bencovschi un credit în mărime de 55 000 de lei, pe un termen de 36 de luni, cu scadenţa la data de 04 ianuarie 2016. Executarea corespunzătoare a obligaţiilor asumate de Andrei Bencovschi a fost asigurată cu fidejusiunea Mariei Bencovschi, a lui Gleb Bencovschi şi Oleg Cerneavschii în baza contractelor de fidejusiune din 04 ianuarie 2013.

A indicat că în baza contractului de credit nr. 41107771/41024062 din 04 ianuarie 2013, a mai acordat lui Andrei Bencovschi un credit în mărime de 55 000 de lei, pe un termen de 36 de luni, cu scadenţa la data de 04 ianuarie 2016. Executarea corespunzătoare a obligaţiilor asumate de Andrei Bencovschi prin acest contract a fost asigurată cu fidejusiunea Mariei Bencovschi, a lui Gleb Bencovschi şi Oleg Cerneavschii în baza contractelor de fidejusiune din 04 ianuarie 2013.

Conform pct. 8.1 din contractele de credit, debitorul s-a obligat să ramburseze creditul lunar, conform graficului de achitări indicat în anexa 1 la contracte.

A susţinut că, drept urmare a neexecutării obligaţiilor de către debitor, la data de 18 februarie 2016, în adresa pârâţilor a fost expediată notificarea nr. 1555/3, prin care au fost informaţi despre încălcarea prevederilor contractuale manifestată prin neachitarea în termen a plăţilor lunare şi a fost solicitată rambursarea integrală a creditului în termen de 15 zile din momentul primirii notificării. Însă, pârâţii nu au efectuat nicio plată în contul stingerii datoriei.

Reclamanta a afirmat că ultima plată în contul stingerii datoriei pe contractul de credit nr. 41107771/41024061 a fost efectuată la 04 august 2014, însă nu în sumă totală, iar în contul stingerii datoriei pe contractul de credit nr. 41107771/41024062, la 11 iulie 2014.

A notat că în temeiul pct. 6.1 din contracte, în cazul neachitării în termen a plăţilor lunare conform graficului de achitări, va fi calculată o penalitate în mărime de 0,5 % din suma neachitată pentru fiecare zi de întârziere, până la achitarea efectivă a plăţilor.

Astfel, la ziua de 03 mai 2016, suma datoriei acumulate de către pârâţi conform contractului de credit nr. 41107771/41024061 din 04 ianuarie 2013 constituie 78 790,58 de lei, compusă din: 31 406,87 de lei – soldul creditului rămas, 11 315,96 de lei – dobânda neplătită aferentă creditului, 36 067,75 de lei – penalitate calculată conform prevederilor contractului pentru ultimele 6 luni.

Iar, conform contractului de credit nr. 41107771/41024062 din 04 ianuarie 2013 la ziua de 03 mai 2016 suma datoriei acumulate de către pârâţi constituie 78 807,73 de lei, compusă din: 31 406,87 de lei – soldul creditului rămas, 11 324,99 de lei – dobânda neplătită aferentă creditului, 36 075,87 de lei – penalitate calculată conform prevederilor contractului pentru ultimele 6 luni.

BC „ProCredit Bank” SA a solicitat încasarea în mod solidar, de la Bencovschi Andrei, Bencovschi Maria, Bencovschi Gleb și Cerneavschii Oleg a datoriei acumulate conform contractului nr. 41107771/41024061 din 04 ianuarie 2013 în mărime de 78 790,58 lei și a cheltuielilor de judecată în mărime de 2 363,71 lei, suportate la depunerea cererii de chemare în judecată, precum şi a datoriei acumulate conform contractului nr. 41107771/41024062 din 04 ianuarie 2013 în mărime de 78 807,73 de lei și a cheltuielilor de judecată în mărime de 2 364,23 de lei.

Pe parcursul examinării cauzei s-a constatat că la 21 martie 2013 Maria Bencovschi a decedat, iar moştenitori ai averii acesteia sunt în părţi egale fiii Andrei Bencovschi şi Arcadi Bencovschi.

La data de 05 decembrie 2018 BC „ProCredit Bank” SA a depus cerere de concretizare a pretenţiilor, indicând în calitate de pârâţi pe Bencovschi Andrei, Bencovschi Gleb, Cerneavschii Oleg și Bencovschi Arcadi, prin care a solicitat încasarea în mod solidar din contul pârâţilor a datoriei acumulate conform contractului nr. 41107771/41024061 din 04 ianuarie 2013 în mărime de 78 790,58 lei şi a cheltuielilor de judecată în mărime de 2 363,71 lei, suportate la depunerea cererii de chemare în judecată, a datoriei acumulate conform contractului nr. 41107771/41024062 din 04 ianuarie 2013 în mărime de 78 807,73 de lei și a cheltuielilor de judecată în mărime de 2 364,23 de lei, precum şi a cheltuielilor de judecată suportate pentru citarea debitorilor prin executor, telegramă şi citare publică în sumă de 983,9 lei.

Prin hotărârea din 27 iunie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, acțiunea a fost admisă parțial şi s-a încasat, în mod solidar, de la Bencovschi Andrei, Bencovschi Gleb şi Cerneavschii Oleg în beneficiul BC „ProCredit Bank” SA suma de 31 406,87 de lei cu titlu de împrumut datorat, 11 315,96 de lei – dobândă şi 8000 de lei – penalitate conform contractului nr. 41107771/41024061 din 04 ianuarie 2013; suma de 31 406,87 de lei cu titlu de împrumut datorat, 11 324,99 de lei – dobândă şi 8000 de lei – penalitate conform contractului nr. 41107771/41024062 din 04 ianuarie 2013; cheltuielile de judecată, inclusiv taxa de stat în mărime de 3043,64 de lei, cheltuieli pentru citare prin telegramă, executor şi citare publică în sumă de 983,90 de lei; în total suma de 105 498,33 de lei. În rest, acţiunea a fost respinsă ca neîntemeiată. Totodată, s-a încasat de la BC „ProCredit Bank” SA în beneficiul lui Arcadi Bencovschi suma de 3000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistenţă juridică.

La 26 iulie 2019 BC „ProCredit Bank” SA a declarat apel împotriva hotărârii primei instanţe, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii în partea respingerii acţiunii şi pronunţarea în această parte a unei hotărâri noi, prin care acţiunea să fie admisă integral, cu respingerea totodată a cererii lui Bencovschi Arcadi privind încasarea cheltuielilor de asistenţă juridică.

La 27 noiembrie 2019 Arcadi Bencovschi, reprezentat de avocatul Ruslan Cimpoi, a depus apel incident, solicitând admiterea apelului, casarea parţială a hotărârii primei instanţe şi pronunţarea unei hotărâri noi, prin care să fie încasată, în conformitate cu art. 96 din Codul de procedură civilă, de la BC „ProCredit Bank” SA în beneficiul lui suma de 5050 de lei cu titlu de cheltuieli de asistenţă juridică acordată de avocat în cadrul primei instanţe.

Prin decizia din 02 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, au fost respinse apelul declarat de BC „ProCredit Bank” SA şi apelul incident depus de Arcadi Bencovschi, reprezentat de avocatul Ruslan Cimpoi şi a fost menţinută hotărârea din 27 iunie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

La data de 31 iulie 2020 BC „ProCredit Bank” SA a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea parţială a deciziei din 02 iunie 2020 a Curţii de Apel Chişinău şi hotărârii din 27 iunie 2019 a Judecătoriei Chişinău, sediul Centru în partea respingerii pretenţiei de încasare a penalităţii şi a cheltuielilor de judecată, şi pronunţarea în această parte a unei hotărâri noi cu încasarea

de la Bencovschi Andrei, Bencovschi Gleb, Bencovschi Arcadi şi Cerneavschii Oleg a penalităţii conform contractului nr. 41107771/41024061 din 04 ianuarie 2013 în mărime de 36 067,75 de lei şi conform contractului nr. 41107771/41024062 din 04 ianuarie 2013 în mărime de 36 075,87 de lei, precum şi a taxei de stat achitată la depunerea acţiunii, cu respingerea totodată a cererii lui Bencovschi Arcadi privind încasarea cheltuielilor de asistenţă juridică.

În motivarea recursului s-a invocat ilegalitatea şi netemeinicia deciziei instanţei de apel.

A indicat că instanţele ierarhic inferioare şi-au bazat soluţia de respingere parţială a încasării penalităţii conform contractului, pe prevederile art. 716 din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019), care stipulează că, clauză contractuală standard este lipsită de efect dacă prejudiciază disproporţionat, contrar principiilor bunei-credinţe, cealaltă parte a contractului. Prin urmare, aplicarea prevederilor privind clauzele standard, este valabilă la circumstanţele de faţă, în contextul în care, acestea au fost negociate de către părţi la momentul încheierii contractului, mai mult ca atât, instanţa de judecată, în situaţia în care considera că prezenta clauză prejudiciază disproporţionat debitorul, urma să o anuleze integral, ţinând cont de prevederile art. 630 din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019), care acordă dreptul instanţei de a micşora penalitatea, doar la solicitarea debitorului.

A menţionat că instanţele ierarhic inferioare au făcut referire şi la prevederile art. 630 din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019) şi art. 953 din Codul civil (în redacţia actuală) şi din oficiu, fără a exista o solicitare din partea debitorului, fără a ţine cont de interesele ocrotite prin lege ale creditorului, au redus parţial cuantumul penalităţilor conform art. 947 din Codul civil (în redacţie nouă).

Recurenta consideră că instanţele de judecată nu erau în drept să reducă mărimea penalităţii solicitate din oficiu, în contextul în care niciunul din debitori nu au solicitat reducerea acesteia.

A mai indicat că instanţele de judecată neîntemeiat au compensat lui Bencovschi Arcadi cheltuielile de asistenţă juridică, deoarece acestea nu sunt rezonabile, avocatul participând doar la două şedinţe de judecată.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chişinău a pronunţat decizia contestată la data de 02 iunie 2020.

Decizia motivată a instanţei de apel a fost expediată în adresa recurentei la data de 04 iulie 2020 conform scrisorii de însoţire nr. 5836 (f.d. 247, volumul I), lipsind date cu privire la recepţionarea acesteia.

Astfel, recursul, declarat la data de 31 iulie 2020, este în termen.

La 30 septembrie 2020, copia recursului declarat de BC ,,ProCredit Bank" SA a fost expediată în adresa intimaţilor Andrei Bencovschi, Gleb Bencovschi, Oleg Cerneavschii şi Arcadi Bencovschi, cu înştiinţarea despre depunerea referinţei (f.d. 14-22, volumul II).

La 21 octombrie 2020 Bencovschi Arcadi, reprezentat de avocatul Cimpoi Ruslan, a depus referinţă, prin care a solicitat respingerea recursului şi menţinerea deciziei instanţei de apel.

Totodată, intimatul a solicitat încasarea din contul BC „ProCredit Bank" SA în beneficiul lui a sumei de 2000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistenţă juridică acordată de avocat în cadrul Curţii Supreme de Justiţie, anexând în acest sens ordinul de încasare a numerarului din 18 septembrie 2020.

Alte referinţe nu au fost depuse.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) din Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 23 decembrie 2020 a considerat recursul admisibil și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recursul declarat, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ lărgit al Curţii Supreme de Justiţie consideră că recursul urmează a fi admis, cu casarea parțială a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe și pronunţarea în partea casată a unei noi hotărâri, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, instanţa, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul şi să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

În conformitate cu art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală şi întemeiată. Instanţa îşi întemeiază hotărîrea numai pe circumstanţele constatate nemijlocit de instanţă şi pe probele cercetate în şedinţă de judecată.

În conformitate cu art. 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanţa judecătorească apreciază probele, determină circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părţi, legea aplicabilă soluţionării cauzei şi admisibilitatea acţiunii.

Din suportul probator prezent la actele cauzei rezultă că prin contractul de credit nr. 41107771/41024061 din 04 ianuarie 2013, BC „ProCredit Bank" SA a acordat lui Andrei Bencovschi un credit în mărime de 55 000 de lei, pe un termen de 36 de luni, cu scadenţa la data de 04 ianuarie 2016 (f.d. 5-8, volumul I).

În aceeaşi zi, prin contractul de credit nr. 41107771/41024062 BC „ProCredit Bank" SA a mai acordat lui Andrei Bencovschi un credit în mărime de 55 000 de lei, pe un termen de 36 de luni, cu scadenţa la data de 04 ianuarie 2016 (f.d. 9-12, volumul I).

Potrivit pct. 1.5 din contractele de credit, rata dobânzii este flotantă şi este compusă din rata de referinţă, care este egală cu rata dobânzii la depozite în MDL pe termen de 9 luni, plătită de bancă, plus o marjă de 10 puncte procentuale. La momentul semnării contractelor rata dobânzii constituie 19,75 % anual.

În temeiul pct. 6.1 din contracte, pentru neachitarea în termen a plăţilor (credit şi dobânda calculată) stabilite în graficul de rambursare, debitorul va achita în favoarea băncii o penalitate în mărime de 0,5 % din suma restantă pentru fiecare zi de întârziere, începând cu prima zi de restanţă şi până la data efectuării plăţii, inclusiv.

Conform pct. 8.1 din contractele de credit, debitorul s-a obligat să ramburseze creditul lunar, conform graficului de achitări indicat în anexa 1 la contracte.

Totodată, în pct. 1.6 din contracte s-a indicat că una din condiţiile de bază ale creditului este instituirea garanţiilor personale (fidejusiune) cu Maria Bencovschi, Gleb Bencovschi şi Oleg Cerneavschii.

Astfel, la 04 ianuarie 2013 BC „ProCredit Bank" SA a încheiat cu Maria Bencovschi, Gleb Bencovschi şi Oleg Cerneavschii contracte de fidejusiune la contractele de credit nr. 41107771/41024061 şi nr. 41107771/41024062 din 04 ianuarie 2013, prin care fidejusorii au garantat, cu întregul patrimoniul lor prezent şi viitor, inclusiv veniturile ce se vor realiza din orice activităţi, executarea în mod solidar cu debitorul a obligaţiei de rambursare la scadenţă a creditului şi achitării dobânzii aferente acestuia, cât şi a altor sume datorate de către debitor în baza contractelor de credit (f.d. 13-18, volumul I).

Drept urmare a neexecutării obligaţiilor de către debitor, la data de 18 februarie 2016, în adresa lui Bencovschi Andrei, Bencovschi Maria, Bencovschi Gleb și Cerneavschii Oleg a fost expediată notificarea nr. 1555/3, prin care au fost informaţi despre încălcarea prevederilor contractuale manifestată prin neachitarea în termen a plăţilor lunare şi a fost solicitată rambursarea integrală a datoriei acumulate pe contractul de credit nr. 41107771/41024061 în sumă de 91 283,12 lei şi pe contractul de credit nr. 41107771/41024062 în sumă de 91 317,55 de lei, în termen de 15 zile din momentul primirii notificării (f.d. 19, volumul I).

Scrisorile expediate în adresa lui Bencovschi Andrei, Bencovschi Gleb și Cerneavschii Oleg au fost returnate băncii cu menţiunea "Nereclamat", iar cea expediată în adresa Mariei Bencovschi cu menţiunea "a decedat destinatarul" (f.d. 20-22, volumul I).

Înaintând prezenta acţiune, BC „ProCredit Bank" SA a solicitat încasarea în mod solidar de la Bencovschi Andrei, Bencovschi Maria, Bencovschi Gleb și Cerneavschii Oleg a datoriei acumulate (calculate la ziua de 03 mai 2016):

- conform contractului nr. 41107771/41024061 din 04 ianuarie 2013 în mărime de 78 790,58 lei compusă din: 31 406,87 de lei – soldul creditului rămas, 11 315,96 de lei – dobânda neplătită aferentă creditului, 36 067,75 de lei – penalitate calculată conform prevederilor contractului pentru ultimele 6 luni;

- conform contractului nr. 41107771/41024062 din 04 ianuarie 2013 în mărime de 78 807,73 de lei, compusă din: 31 406,87 de lei – soldul creditului rămas, 11 324,99 de lei – dobânda neplătită aferentă creditului, 36 075,87 de lei – penalitate calculată conform prevederilor contractului pentru ultimele 6 luni;

- precum şi a taxei de stat achitată la depunerea acţiunii în mărime de 4727,94 de lei.

Pe parcursul examinării cauzei s-a constatat că la 21 martie 2013 Maria Bencovschi a decedat, iar moştenitori ai averii acesteia sunt în părţi egale fiii Andrei Bencovschi şi Arcadi Bencovschi.

Astfel, la data de 05 decembrie 2018 BC „ProCredit Bank" SA a depus cerere de concretizare a pretenţiilor, indicând în calitate de pârâţi pe Bencovschi Andrei, Bencovschi Gleb, Cerneavschii Oleg și Bencovschi Arcadi, prin care a solicitat încasarea în mod solidar din contul pârâţilor a datoriei acumulate conform contractului nr. 41107771/41024061 din 04 ianuarie 2013 în mărime de 78 790,58 lei şi conform contractului nr. 41107771/41024062 din 04 ianuarie 2013 în mărime de 78 807,73 de lei, a taxei de stat în mărime de 4727,94 de lei şi a cheltuielilor de judecată suportate pentru citarea debitorilor prin executor, telegramă şi citare publică în sumă de 983,9 lei.

Prima instanţă, fiind învestită cu examinarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia temeiniciei parţiale a acţiunii şi a încasat, în mod solidar, de la Bencovschi Andrei, Bencovschi Gleb şi Cerneavschii Oleg în beneficiul BC „ProCredit Bank" SA suma de 31 406,87 de lei cu titlu de împrumut datorat, 11 315,96 de lei – dobândă şi 8000 de lei – penalitate conform contractului nr. 41107771/41024061 din 04 ianuarie 2013; suma de 31 406,87 de lei cu titlu de împrumut datorat, 11 324,99 de lei – dobândă şi 8000 de lei – penalitate conform contractului nr. 41107771/41024062 din 04 ianuarie 2013; cheltuielile de judecată, inclusiv taxa de stat în mărime de 3043,64 de lei, cheltuieli pentru citare prin telegramă, executor şi citare publică în sumă de 983,90 de lei; în total suma de 105 498,33 de lei. În rest, acţiunea a fost respinsă ca neîntemeiată. Totodată, s-a încasat de la BC „ProCredit Bank" SA în beneficiul lui Arcadi Bencovschi suma de 3000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistenţă juridică.

Instanţa de apel, fiind învestită cu judecarea apelului declarat de BC „ProCredit Bank" SA şi a apelului incident depus de Arcadi Bencovschi, a ajuns la concluzia netemeiniciei acestuia şi a menţinut hotărârea primei instanţe.

Decizia instanţei de apel a fost contestată cu recurs de către BC „ProCredit Bank" SA doar în partea respingerii pretenţiei de încasare a penalităţii şi a taxei de stat, solicitând să fie pronunţată în această parte o hotărâre nouă cu încasarea de la Bencovschi Andrei, Bencovschi Gleb, Bencovschi Arcadi şi Cerneavschii Oleg a penalităţii conform contractului nr. 41107771/41024061 din 04 ianuarie 2013 în mărime de 36 067,75 de lei şi conform contractului nr. 41107771/41024062 din 04 ianuarie 2013 în mărime de 36 075,87 de lei, precum şi a taxei de stat achitată la depunerea acţiunii în mărime de 4727,94 de lei.

Totodată, recurenta a solicitat respingerea integrală a cererii lui Bencovschi Arcadi privind încasarea cheltuielilor de asistenţă juridică.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanţa verifică, în limitele invocate în recurs şi în baza referinţei depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Astfel, instanţa de recurs va verifica legalitatea deciziei instanţei de apel doar în partea respingerii pretenţiei BC „ProCredit Bank" SA cu privire la încasarea penalităţii

în mărimea integrală solicitată şi a cheltuielilor de judecată.

Judecând cauza în ordine de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia instanţei de apel şi hotărârea primei instanţe urmează a fi casate parţial.

Conform art. 512 alin. (1) din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019), în virtutea raportului obligațional, creditorul este în drept să pretindă de la debitor executarea unei prestații, iar debitorul este ținut să o execute. Prestația poate consta în a da, a face sau a nu face.

Potrivit art. 572 alin. (2) din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019), obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul şi în momentul stabilit.

Din dispozițiile art. 602 alin. (2) din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019), rezultă că, neexecutarea include orice încălcare a obligațiilor, inclusiv executarea necorespunzătoare sau tardivă.

Conform art. 624 alin. (1) din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019), clauza penală (penalitatea) este o prevedere contractuală prin care părţile evaluează anticipat prejudiciul, stipulând că debitorul, în cazul neexecutării obligației, urmează să remită creditorului o sumă de bani sau un alt bun.

Clauza penală reprezintă o stipulație (prevedere contractuală), prin care părţile stabilesc de comun acord, anticipat şi prin apreciere cuantumul despăgubirilor ce vor fi datorate de partea în culpă, în cazul neîndeplinirii ori îndeplinirii necorespunzătoare a obligațiilor asumate. Acest mijloc de garantare a executării obligațiilor (nu numai pecuniare) prezintă pentru creditor avantajul că acesta nu mai trebuie să dovedească existența şi cuantumul prejudiciului, în cazul în care debitorul nu-şi execută obligațiile conform prevederilor contractuale.

Clauza penală poate fi stabilită în mărime fixă sau procentuală. Procentele se stabilesc din valoarea obligației garantate prin clauza penală sau a părții neexecutate şi se calculează din coraportul: a) mărimii procentelor convenite (0,1%, 0,5% etc.); b) sumei obligațiilor neexecutate (total sau parțial); c) perioadei de întârziere în executare (50 de zile, 180 de zile).

Conform art. 268 lit. a) din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019), se prescriu în termen de 6 luni acțiunile privind încasarea penalității.

Totodată, conform art. 630 din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019), în cazuri excepţionale, luându-se în considerare toate împrejurările, instanţa de judecată poate dispune reducerea clauzei penale disproporţionat de mari. La reducerea clauzei penale, trebuie să se ţină cont nu numai de interesele patrimoniale, ci şi de alte interese, ocrotite prin lege, ale creditorului. Nu se admite reducerea penalităţii în cazul în care aceasta a fost plătită.

La caz, instanţa de apel, cu referire la prevederile art. 630 alin. (1) din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019), a constatat că prima instanţă în mod rațional a dispus micșorarea cuantumului sumei penalității solicitate până la suma de 8000 de lei pentru fiecare contract de credit, întrucât penalitatea în mărimea solicitată este

excesiv de mare și abuzivă, aceasta fiind mai mare și ca suma datoriei contractuală, ce creează în detrimentul pârâţilor un dezechilibru semnificativ între drepturile şi obligaţiile părţilor, fiind mult disproporţionată în raport cu prejudiciul cauzat prin neexecutarea obligaţiei de bază.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră greșită concluzia instanţelor ierarhic inferioare cu privire la reducerea penalităţii, din următoarele motive.

Clauza penală are forţă obligatorie între părţile contractante şi se impune a fi respectată întocmai şi de instanţele de judecată. În acest context, clauza penală înlătură orice putință de apreciere din partea instanţei privitoare la existenţa şi întinderea prejudiciului suferit de creditor, deoarece această apreciere a fost făcută anticipat, de către părţile contractante.

În principiu, instanţa de judecată nu are dreptul să reducă sau să mărească cuantumul clauzei penale. Ca excepţie, prevederile art. 630 alin. (1) din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019) permiteau instanţei de judecată să micșoreze clauza penală, atunci când aceasta este disproporţionat de mare în raport cu prejudiciile real suportate de către creditor. Această prerogativă este edictată de către legiuitor în scopul de a diminua sau exclude efectul negativ al clauzelor abuzive conţinute în contracte, şi respectiv de a asigura exercitarea cu bună-credinţă a drepturilor şi obligaţiilor civile.

Însă, este de remarcat faptul că reducerea clauzei penale se înfăptuiește, conform principiului contradictorialității, *numai la cererea părţii care o invocă, adică a debitorului*. Din acest considerent, toate împrejurările care confirmă disproporționalitatea clauzei penale, inclusiv întinderii prejudiciului trebuie să fie probate, conform regulilor generale, de către debitor.

La caz, instanţa de recurs constată că intimaţii Bencovschi Andrei, Bencovschi Gleb şi Cerneavschii Oleg nu au invocat disproporționalitatea clauzei penale, aceştia, fiind citaţi legal, nu au participat la examinarea cauzei şi nici nu au depus referinţă, iar, Bencovschi Arcadi, deşi a fost prezent la examinarea cauzei, nu a solicitat reducerea clauzei penale.

Prin urmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție menţionează că instanţele ierarhic inferioare nu erau în drept să reducă din oficiu clauza penală conform art. 630 alin. (1) din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019).

În circumstanţele expuse, luând în considerare faptul că în temeiul pct. 6.1 din contractele de credit, în cazul neachitării în termen a plăţilor lunare conform graficului de achitări, părţile au stabilit o penalitate în mărime de 0,5 % din suma neachitată pentru fiecare zi de întârziere, iar, fidejusorii şi-au asumat obligaţia să execute în mod solidar cu debitorul obligaţia de rambursare la scadenţă a creditului şi achitării dobânzii aferente acestuia, cât şi a altor sume datorate de către debitor în baza contractelor de credit, instanţa de recurs consideră întemeiată integral pretenţia recurentei cu privire la încasarea penalităţii.

Astfel, urmează a fi încasată, în mod solidar, din contul debitorului Bencovschi Andrei şi a fidejusorilor Bencovschi Gleb şi Cerneavschii Oleg în beneficiul BC „ProCredit Bank" SA penalitatea conform contractului nr. 41107771/41024061 în mărime de 36 067,75 de lei şi conform contractului nr. 41107771/41024062 în mărime de 36 075,87 de lei.

Totodată, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră corectă concluzia instanţelor de judecată cu privire la respingerea solicitării de încasare a penalităţii de la Bencovschi Arcadi, succesorul fidejusorului Maria Bencovschi, or, conform art. 1168 din Codul civil (în vigoare până la 01 martie 2019), fidejusiunea încetează în caz de deces al fidejusorului.

În conformitate cu art. 94 alin. (1) şi (4) din Codul de procedură civilă, instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părţii care a avut cîştig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acţiunea reclamantului a fost admisă parţial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporţional părţii admise din pretenţii, iar pîrîtului – proporţional părţii respinse din pretenţiile reclamantului. Dacă, fără a trimite cauza spre rejudecare, modifică hotărîrea atacată sau pronunţă o nouă hotărâre, instanţa ierarhic superioară poate schimba corespunzător repartizarea cheltuielilor de judecată.

În conformitate cu art. 96 alin. (1) şi (1^1) din Codul de procedură civilă, instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părţii care a avut cîştig de cauză cheltuielile ei de asistenţă juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare şi rezonabile. Cheltuielile menţionate la alin. (1) se compensează părţii care a avut cîştig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ lărgit al Curţii Supreme de Justiţie consideră necesar de a încasa din contul intimaţilor Bencovschi Andrei, Bencovschi Gleb şi Cerneavschii Oleg în beneficiul BC „ProCredit Bank" SA taxa de stat achitată la depunerea acţiunii - 4727,94 de lei.

Cu referire la cererea lui Bencovschi Arcadi de compensare a cheltuielilor de asistenţă juridică în sumă de 5050 de lei, instanţa de recurs consideră că instanţele ierarhic inferioare corect au dispus încasarea de la BC „ProCredit Bank" SA în beneficiul lui Bencovschi Arcadi a cheltuielile de asistenţă juridică în sumă de 3 000 de lei, care sunt necesare, reale şi rezonabile, or, pretenţiile înaintate împotriva acestuia au fost respinse ca neîntemeiate.

Totodată, instanţa de recurs va respinge solicitarea lui Bencovschi Arcadi de încasare a cheltuielilor de asistenţă juridică în mărime de 2000 de lei suportate pentru asistenţa juridică prestată de avocatul Cimpoi Ruslan la Curtea Supremă de Justiţie, deoarece aceste cheltuieli nu sunt rezonabile, fiind solicitate doar pentru depunerea referinţei la recurs, suma de 3000 de lei compensată de către instanţele ierarhic inferioare fiind echitabilă şi suficientă.

Din considerentele menţionate, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ lărgit al Curţii Supreme de Justiţie ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa parţial decizia instanţei de apel şi hotărârea primei instanţe în partea

admiterii parţiale a pretenţiei cu privire la încasarea penalităţii şi în partea încasării taxei de stat, cu pronunţarea în această parte a unei hotărâri noi, în rest decizia instanţei de apel şi hotărârea primei instanţe de a menţine.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ lărgit al Curţii Supreme de Justiţie

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Banca Comercială „ProCredit Bank" Societate pe Acţiuni.

Se casează parţial decizia din 02 iunie 2020 a Curţii de Apel Chişinău şi hotărârea din 27 iunie 2019 a Judecătoriei Chişinău, sediul Centru, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Banca Comercială „ProCredit Bank" Societate pe Acţiuni împotriva lui Andrei Bencovschi, Gleb Bencovschi, Oleg Cerneavschii şi Arcadi Bencovschi cu privire la încasarea datoriei şi cheltuielilor de judecată, în partea admiterii parţiale a pretenţiei cu privire la încasarea penalităţii şi în partea încasării taxei de stat, şi se pronunţă în această parte o hotărâre nouă, prin care:

Se admite integral pretenţia depusă de Banca Comercială „ProCredit Bank" Societate pe Acţiuni împotriva lui Andrei Bencovschi, Gleb Bencovschi şi Oleg Cerneavschii cu privire la încasarea penalităţii.

Se încasează, în mod solidar, de la Andrei Bencovschi, Gleb Bencovschi şi Oleg Cerneavschii în beneficiul Băncii Comerciale „ProCredit Bank" Societate pe Acţiuni penalitatea conform contractului nr. 41107771/41024061 din 04 ianuarie 2013 în mărime de 36 067,75 (treizeci şi şase mii şaizeci şi şapte de lei şaptezeci şi cinci de bani) lei, penalitatea conform contractului nr. 41107771/41024062 din 04 ianuarie 2013 în mărime de 36 075,87 (treizeci şi şase mii şaptezeci şi cinci de lei optzeci şi şapte bani) lei şi taxa de stat în sumă de 4727,94 (patru mii douăzeci şi şapte de lei nouăzeci şi patru de bani) lei.

În rest, decizia din 02 iunie 2020 a Curţii de Apel Chişinău şi hotărârea din 27 iunie 2019 a Judecătoriei Chişinău, sediul Centru se menţin.

Decizia este irevocabilă.

Preşedintele şedinţei,
judecătorul Svetlana Filincova

judecătorii Ala Cobăneanu

Galina Stratulat

Dumitru Mardari

Mariana Pitic